

Forslag

til

Lov om mælkekontrol.

Fremsat den 17. februar 1966 af *landbrugsministeren*.

I. Bestemmelser om konsummælk.

§ 1. Til fremstilling af konsummælkprodukter må kun anvendes mælk fra kvægbesætninger, som med hensyn til sundhedstilstand og de hygiejniske forhold ved mælkens produktion og behandling opfylder de forskrifter, landbrugsministeren fastsætter, og som er godkendt af vedkommende sundhedskommission. Med hensyn til fremstilling af kærnemælk kan ministeren dog efter indstilling fra sundhedskommissionen gøre undtagelse herfra, når særlige omstændigheder taler derfor.

Stk. 2. Konsummælkprodukter må kun fremstilles på de mejerier og andre virksomheder, der opfylder de forskrifter om virksomhedens indretning og drift, som landbrugsministeren fastsætter til sikring af konsummælkprodukternes tilvirkning og opbevaring under hygiejnisk tilfredsstillende forhold, og som er godkendt af vedkommende sundhedskommission.

Stk. 3. Ministeren fastsætter forskrifter til sikring af, at mælken fra de i stk. 1 nævnte kvægbesætninger under transport og ved indvejning på virksomheden behandles på hygiejnisk forsvarlig måde.

Stk. 4. Ved konsummælkprodukter forstås sødmælk, skummetmælk, fløde, kærnemælk og mælkevarer, der er bestemt til forhandling eller fordeling her i landet som menneskeføde og svarer til de af indenrigsministeren i henhold til levnedsmiddelloven til enhver tid givne definitioner af disse varer.

§ 2. Kvægbesætninger og virksomheder skal godkendes, når de opfylder de forskrifter, der fastsættes i medfør af § 1. Land-

Landbrugsmin. j. nr. V. 401-2-66.

92 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag).

brugsministeren fastsætter regler om fremgangsmåden ved sundhedskommissionernes behandling af sager om godkendelse. Nægter kommissionen at godkende en virksomhed eller en kvægbesætning, kan afgørelsen indbringes for landbrugsministeren.

Stk. 2. Sundhedskommissionen skal føre tilsyn med overholdelsen af de i medfør af § 1 fastsatte bestemmelser, herunder lade foretage laboratoriemæssige undersøgelser af mælken fra de godkendte kvægbesætninger med henblik på at sikre mælkens sundhedsmæssige kvalitet.

Stk. 3. Tilsynet føres ved en dyrlæge, der antages af kommissionen og godkendes af veterinærdirektoratet.

Stk. 4. Laboratorieundersøgelserne foretages på et laboratorium, der udpeges af kommissionen i samråd med veterinærdirektoratet og godkendes af ministeren.

Stk. 5. Ministeren fastsætter nærmere regler om tilsynet. Sundhedskommissionens afgørelser i forbindelse med udøvelse af tilsynet kan indbringes for landbrugsministeren.

§ 3. Afgørelser om godkendelse og udøvelse af tilsyn efter § 2 påhviler sundhedskommissionen for den kommune, hvor konsummælkprodukterne forhandles eller fordeles.

Stk. 2. Forhandles eller fordeles konsummælkprodukter fra samme mejeri i flere kommuner, skal de pågældende kommunalbestyrelser i samråd med veterinærdirektoratet søge at træffe aftale om en ordning, hvorefter sundhedskommissionen for en af kommunerne afgør spørgsmål om godkendelse og udøver tilsynet. Kan enighed ikke

opnås, forelægges sagen for landbrugsministeren til afgørelse.

§ 4. Udgifterne ved tilsynet, herunder de i § 2, stk. 2, omhandlede laboratoriemæssige undersøgelser af mælk, afholdes af den kommune, hvis sundhedskommission udøver tilsynet.

Stk. 2. Udgifterne ved en tilsynsordning efter § 3, stk. 2, fordeles dog mellem de deltagende kommuner i forhold til disses andel i den samlede omsætning af konsummælkprodukter.

Stk. 3. Udøves efter en virksomheds ønske tilsyn med et større antal besætninger, end det er rimeligt i forhold til det kvantum konsummælkprodukter, virksomheden fremstiller, skal virksomheden refundere kommunen udgifterne ved dette yderligere tilsyn. Virksomheden skal i gørligt omfang give kommunen de oplysninger, som er nødvendige for beregning af udgifterne og disses fordeling.

Stk. 4. Opstår der uoverensstemmelse om udgiftsfordeling efter stk. 2 eller 3, forelægges sagen for landbrugsministeren til afgørelse.

II. Almindelige bestemmelser.

§ 5. Til virksomheder, som anvender mælk til fremstilling af produkter, der er bestemt til menneskeføde, må ikke leveres mælk, der indeholder sygeligt sekret eller sundhedsskadelige stoffer, eller som i sammensætning, udseende, lugt eller smag afviger fra det normale.

§ 6. Landbrugsministeren kan efter forhandling med De danske mejeriforeningers fællesorganisation fastsætte nærmere bestemmelser til sikring af overholdelsen af § 5 samt i øvrigt fastsætte bestemmelser til sikring og forbedring af mælkekviteten. Der kan herunder fastsættes regler for behandling, opbevaring og transport af mælk, der ikke er omfattet af kapitel 1, og regler, hvorefter betalingen til producenten for mælk, der leveres til de i § 5 omhandlede virksomheder, skal gradueres efter kvaliteten.

Stk. 2. Ved fastsættelse af bestemmelser om mælk, hvoraf der fremstilles konsummælkprodukter, der er bestemt til forhandling her i landet, skal ministeren tillige for-

handle med Danske konsummælkmejeriers fællesrepræsentation.

III. Bestemmelser om straf.

§ 7. Overtrædelse af § 1, stk. 1 og 2, samt § 5 straffes med bøde eller hæfte, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der undlader at efterkomme påbud eller forbud, der er udstedt i henhold til loven.

Stk. 3. Den, der meddeler urigtige eller vildledende oplysninger til brug ved behandling af sager om meddelelse af godkendelse eller tilladelse efter loven, eller som i forbindelse med ansøgning herom fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, straffes med bøde eller hæfte, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde eller hæfte for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 5. Der kan pålægges ejeren eller brugeren af en virksomhed, der fremstiller konsummælkprodukter, eller en af de i § 5 omhandlede virksomheder bødeansvar, selv om overtrædelsen ikke kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelselskaber el. lign., kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.

IV. Bestemmelser om ikrafttræden m. v.

§ 8. Loven træder i kraft den 1. oktober 1966.

Stk. 2. I kommuner, der ved lovens ikrafttræden ikke har vedtaget regulativ for mælkekontrol på produktionsstedet, træder bestemmelserne i § 1, stk. 1, først i kraft den 1. oktober 1967.

Stk. 3. Lov nr. 183 af 23. juni 1932 om mælkekontrol ophæves, men de bekendtgørelser, landbrugsministeren har udstedt i henhold til lovens § 1, forbliver i kraft, indtil de ændres eller ophæves ved bekendtgørelser i henhold til denne lov.

§ 9. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

§ 1 i lov nr. 183 af 23. juni 1932 om mælkekontrol forbyder til mejerier og mælkekonservesfabrikker, at levere mælk, som indeholder sygeligt sekret fra køer med lidelser i yver og patter, såvel som mælk der i farve, lugt, smag og udseende afviger fra den normale. Denne lovbestemmelse har været anvendt bl. a. som hjemmel til bekendtgørelse nr. 189 af 24. maj 1962 om bekæmpelse af og kontrol med mastitis hos kvæget.

Lovens § 2 bestemmer specielt for mælk, der anvendes til konsummælkprodukter (sødmælk, fløde m. m.), at det ved bestemmelse i sundhedsvedtægt kan fastsættes, at den mælk og fløde, der indføres til forhandling i den pågældende kommune, skal stamme fra besætninger, der er under tilsyn af dyrlæger autoriseret af landbrugsministeriet, samt at tilsynet med besætningerne skal udøves i overensstemmelse med et af vedkommende sundhedskommission vedtaget og af landbrugsministeriet godkendt regulativ. Regulativer — baseret på et af landbrugsministeriet udarbejdet „normalregulativ“ — er vedtaget i ca. 300 kommuner med et samlet indbyggerantal på ca. 3,1 millioner.

I 1961 nedsatte landbrugsministeriet efter indstilling fra veterinærdirektoratet et udvalg bestående af repræsentanter for veterinærdirektoratet, De danske mejeriforeningers fællesorganisation, Danske konsummælkmejeriers fællesrepræsentation og Den danske dyrlægeforening med den opgave at fremkomme med forslag til nye lovbestemmelser om mælkekontrol på produktionsstedet. I udvalget var der enighed om, at de eksisterende mælkekontrolbestemmelser trænger til en ajourføring på en lang række punkter, væsentligst foranlediget af den udvikling, der i de senere år er foregået for så vidt angår produktionsstederne, f. eks. i form af nye staldtyper, og for så vidt angår mælakens udvinding og transport, f. eks. i form af rørmalkningsanlæg og tanktransport. Der var endvidere i udvalget enighed om, at bestemmelserne angående mælkekontrol ud over en ajourføring også måtte underkastes gennemgribende ændringer hvad angår udførelse og udstrækning samt hvad angår principperne for betalingen af de med mælkekontrollen forbundne udgifter.

I marts 1963 afgav udvalget indstilling til landbrugsministeriet med forslag til en ændring af lov nr. 183 af 23. juni 1932 om mælkekontrol samt forslag til et regulativ for produktion af mælk og til instruktionsbestemmelser for dyrlæger. Udvalget fremkom herudover med forslag til særlige regula-

tiver for transport af mælk til mejeri samt for indvejning og behandling af mælk på mejeri til afløsning af bl. a. de lidet omfattende bestemmelser herom i normalregulativet.

Udvalgets indstilling har været drøftet i landbrugsministeriet med repræsentanter for sundhedsstyrelsen, veterinærdirektoratet, Statens forsøgsmejeri, Statskontrollen med mejeriprodukter og æg m. m., De danske mejeriforeningers fællesorganisation, Danske konsummælkmejeriers fællesrepræsentation og Den danske dyrlægeforening og der er her opnaet principiel enighed om dette lovforslag samt om udkast til nedennævnte administrative forskrifter, der skal træde i stedet for de for tiden på dette område gældende:

Regulativ for produktion af mælk til konsummælkprodukter,

Instruks for dyrlæger, der er godkendt til at udøve mælkekontrol på produktionsstedet,

Regulativ for transport af mælk til mejerier,

Regulativ for indretning og drift af samt renlighed i mejerier.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

Medens loven af 1932 lader spørgsmålet om dyrlægekontrol med kvægbesætninger og vedtagelse af regulativ for mælakens produktion bero på kommunens bestemmelse, vil bestemmelsen i stk. 1 betyde, at al mælk, der anvendes til fremstilling af konsummælkprodukter, der er bestemt til forhandling eller fordeling til menneskeføde her i landet, skal være undergivet kontrol i henhold til loven. Det må anses for rimeligt, at samme bestemmelser for mælk, fløde m. m. til konsum er gældende for hele landet, idet konsumenterne overalt i Danmark bør have samme garanti for, at den forhandlede mælk, fløde m. v. er sundhedsmæssig forsvarlig.

Forøgelsen af mælkekontrollen ved overgang til landsomfattende bestemmelser kan ikke angives nøjagtigt. Som nævnt ovenfor har ca. 300 kommuner mælkekontrolregulativ, og antallet af personer i disse kommuner er ca. 3,1 millioner (1960), d. v. s. ca. 70 pct. af landets befolkning. Et betydeligt større antal mennesker end de 3,1 millioner får konsummælkprodukter fremstillet af kontrolleret mælk, idet mange mejerier ud over at levere mælk til kommuner med mælkekontrolregulativ også leverer mælk fra samme kontrollerede besætninger til kommuner uden mælkekontrolregulativ. Jo kraftigere mejerisammenslutningerne griber om

sig desto mere udtalt bliver dette forhold. Veterinærdirektoratet anslår, at mindst 85 pct. af landets befolkning får mælk fra kontrollerede besætninger, således at en ændring af mælkekontrollbestemmelserne fra kommunale bestemmelser til landsomfattende bestemmelser vil medføre en forøgelse af kontrollen med ca. 15 pct.

Afløsning af de kommunale regulativer med generelt gældende bestemmelser vil bevirke en væsentlig lettelse i det administrative arbejde. Og sådanne bestemmelser vil også lettere end kommunale regulativer kunne ændres i takt med udviklingen.

Dispensationsadgangen begrundes med, at det ville føre for vidt at kræve, at al mælk, der anvendes til fremstilling af smør, skal hidrøre fra kontrollerede besætninger.

Det er hensigten at samle alle bestemmelser vedrørende indretning og drift af samt renlighed i mejerier i ét regulativ, således at et mejeri, hvad enten det fremstiller konsummælkprodukter eller smør, ost o. s. v., kun har et sæt bestemmelser at henholde sig til. Dette regulativ vil også komme til at omfatte osterier samt mælkekonservesfabrikker, konsumisfabrikker, smelteostfabrikker, udskæringsvirksomheder m. m.

Til § 2.

Mælkekontrollen, således som den udføres i henhold til loven af 1932 og de i medfør af denne udstedte regulativer, består i månedlige tilsyn med samtlige godkendte besætninger, uanset forholdene i besætningen og uanset den hygiejnisk-bakteriologiske kvalitet af den leverede mælk. Det er tanken, at antallet af obligatoriske eftersyn af besætningerne nedsættes, men at der efter nærmere fastlagte retningslinjer gives muligheder for at foretage ekstra eftersyn af nogle besætninger. Arbejdet vil herefter i væsentlig grad kunne koncentreres i de besætninger, hvor forholdene eller hvor den hygiejnisk-bakteriologiske kvalitet af den leverede mælk ikke er tilfredsstillende.

En overgang til denne mælkekontrolform vil betyde en mere rationel anvendelse af dyrlægenes arbejdskraft og må forventes at betyde en mindre nedgang i den samlede besætningskontrol.

Reglerne for godkendelse af kvægbesætninger og mejerier samt for udøvelsen af tilsynet vil blive fastsat dels i regulativerne for produktion af mælk og for indretning og drift af samt renlighed i mejerier dels i instruktorske bestemmelser for tilsynet. Da tilsynet omfatter både besætningerne og de laboratiemæssige undersøgelser af mælkeprøver fra de enkelte leverandører, skal der udfærdiges dels en

instruks for dyrlæger, der udøver mælkekontrol på produktionsstedet, og dels en instruks for udtagning og laboratiemæssig undersøgelse af mælkeprøver.

Det er landbrugsministeriets opfattelse, at det af sundhedskommissionen ved hjælp af de af landbrugsministeriet autoriserede dyrlæger udøvede tilsyn har virket udmærket, således at der ikke er noget grundlag for en ændring heri.

Kontrollen med besætningerne skal derfor fortsat udøves af dyrlæger. Tilsynet med mælken transport samt med mejerierne tænkes ligeledes udøvet af dyrlæger, og der er heller ikke her tale om ændringer af det bestående system, idet de kommuner, der har indført mælkekontrol, lader den sundhedskommissionen påhvilede kontrol udøve af dyrlæger (f. eks. af stadsdyrlæger). Der er dog i henhold til lov nr. 53 af 4. marts 1964 om veterinærvæsenet samt om udøvelse af dyrlægegerning mulighed for, at personer uden veterinær uddannelse kan yde autoriserede dyrlæger teknisk assistance under udøvelse af bl. a. besætningskontrollen. Tilsvarende gælder for så vidt angår tilsynet med mælken transport. Kontrol- og tilsynsarbejde, der ikke kræver veterinær indsigt, kan udføres af personale, som sundhedskommissionen finder kvalificeret dertil.

De i stk. 2 nævnte laboratiemæssige undersøgelser af mælken fra de enkelte leverandører udføres efter det nuværende mælkekontrollsystem omtrent udelukkende af de kommunale laboratorier, der ledes af kommunalt ansatte dyrlæger (stadsdyrlæger). Det må forventes, at de her omtalte laboratiemæssige undersøgelser, der som hidtil skal sikre, at mælken er sund, ren og af naturlig sammensætning og ikke afviger fra det normale i udseende, lugt og smag, også i fremtiden i det væsentligste vil blive udført på de kommunale laboratorier, men de kan i øvrigt udføres på ethvert laboratorium, som opfylder de betingelser, der stilles til sådanne laboratorier.

Det er hensigten fortsat at lade veterinærdirektoratet udøve et overtilsyn med overholdelsen af de bestemmelser, der omhandler konsummælkprodukter.

Til § 3.

Ifølge gældende lov må den kommune, der har vedtaget et mælkekontrolregulativ, påtage sig kontrollen med mælken produktion samt foretage laboratiemæssige undersøgelser af de i kommunen faldtude mælke- og flødesorter m. m.

Med de senere års udvikling i retning af samling af mejerivirksomhederne i større enheder med store forhandlingsområder for det enkelte mejeri er dette

kontrollsystem ikke længere tidssvarende. Det medfører unødvendige gentagelser af kontrol med mælken fra samme besætninger og dermed unødvendige kontroludgifter. Hvor større mejeriselskaber er etableret, er der da også søgt oprettet fælles tilsynsordninger på frivilligt grundlag, men der bør nu skabes lovmæssigt grundlag for at kræve fælles tilsynsordninger etableret for derved at gøre kontrollen så rationel og så billig som mulig. Det vil her være naturligt at udpege en af de kommuner inden for et mejerisalgsområde, der råder over et kommunalt laboratorium og en fast ansat dyrlæge (stadsdyrlæge).

Til § 4.

Efter mælkekontrollen af 1932 er de med besætningstilsynet forbundne udgifter den pågældende kommune uvedkommende, medens det påhviler denne at afholde udgifterne ved de kontrolforanstaltninger, der yderligere i henhold til bestemmelserne i sundhedsvedtægten måtte være påbudt. Mælkekontrol i besætninger betales normalt af mejerierne enten direkte til dyrlægerne eller som en refusionsordning til kommunerne, medens udgifterne ved de laboratoriemæssige undersøgelser af mælken fra de enkelte besætninger afholdes af den eller de pågældende kommuner.

Ved en af veterinærdirektoratet foretaget skønsmæssig begregning er udgiften til besætningskontrol anslået til gennemsnitligt ca. 95 øre pr. indbygger pr. år og udgiften til laboratoriekontrol til gennemsnitligt ca. 83 øre pr. indbygger pr. år.

I stk. 1 foreslås, at udgifterne ved alle former for kontrolforanstaltninger samles og afholdes af kommunerne. Det har ikke været muligt ved de med erhvervsorganisationerne og repræsentanter for kommunerne førte drøftelser at opnå enighed vedrørende dette spørgsmål, idet den danske købstadsforening og de samvirkende sognerådsforeninger i Danmark har indtaget det standpunkt, at udgifterne til mælkekontrollen bør afholdes af mejerierne, der kan overføre udgiften på mælkeprisen og derved på den enkelte enhed mælk, fløde m. v. Kontroludgifterne vil på denne måde blive båret af forbrugerne.

Fra mejeriorganisationerne er det blevet fremhævet, at udgifterne ved en kontrol, der påbydes af det offentlige, må betales af det offentlige.

Ved forslaget har man fulgt indstillingen fra udvalget og mejeriorganisationerne, og der er her ved lagt vægt på, at udviklingen har medført en forskydning af mælkekontrollens tyngdepunkt fra besætningskontrollen til den laboratoriemæssige kontrol, og at udgifterne til laboratorieundersøgel-

ser allerede efter de gældende bestemmelser afholdes af kommunerne.

Ved etablering af store forhandlingsområder for det enkelte mejeri ville det ofte føles urimeligt tyngende, om den kommune, der efter den hidtidige ordning har vedtaget et mælkekontrolregulativ, skulle afholde hele udgiften til laboratoriekontrol med besætningerne til trods for, at kun en ringe del af den kontrollerede mælk sælges i den pågældende kommune. Der har derfor også i takt med mejerisammenlægningerne været søgt etableret dels de tidligere nævnte fælles tilsynsordninger mellem kommuner, der forsynes fra samme mejeri, dels en fordeling af udgiften til kontrollen mellem de i tilsynsordningerne deltagende kommuner. I stk. 2 foreslås derfor, at hvor der etableres en fælles tilsynsordning, skal de hermed forbundne udgifter fordeles mellem de deltagende kommuner i forhold til disses andel i den samlede omsætning af konsummælkeprodukter.

Medfører udviklingen, at et mejeri fremstiller specielle konsummælkeprodukter og forhandler disse i større landsdele eller måske i hele landet, må den foreslåede refusionsordning mellem flere i tilsynet deltagende kommuner tages op til revision, idet det i et sådant tilfælde må anses for mest praktisk, af udgiften foreløbig alene afholdes af den kommune, hvori mejeriet er beliggende, og at kommunen får kontroludgifterne refunderet af mejeriet.

Til § 5.

Bestemmelsen fastsætter i princippet samme generelle sundhedsmæssige krav til den mælk, der leveres til mejerierne, som hidtil har været gældende.

Til § 6.

Bestemmelserne i denne paragraf er foreslået af de danske mejeriforeningers fællesorganisation og er en udbygning af § 1, stk. 2, i loven af 1932.

Fællesorganisationen har under drøftelserne af lovforslaget givet udtryk for en vis betænkelighed ved, at reglerne om konsummælk holdes adskilt fra de tilsvarende kvalitetsregler for smør og ost m. v., da der erfaringsmæssigt er fare for, at dette kan opfattes diskriminerende. Fællesorganisationen har derfor ønsket, at samtlige bestemmelser, der tager sigte på at sikre kvaliteten af mælk og mejeriprodukter, samles i samme lov, som i videst muligt omfang skulle indeholde bemyndigelser, således at der løbende var mulighed for administrativt at ajourføre reglerne i takt med udviklingen, ikke alene for at sikre kvaliteten af mælk og mejeriprodukter, der forbruges her i landet, men også for

at sikre kvaliteten af eksportvarerne og styrke disse konkurrenceevne.

Da en revision af loven af 1911 om handel med smør og fremmede landbrugsprodukter med senere tillæg nødvendigvis må kræve nogen tid, og da det må anses for ønskeligt, at de i dette lovforslag indeholdte regler om konsummælk søges gennemført snarest, er det ikke muligt at samle alle regler i en enkelt lov på indeværende tidspunkt. Det er hensigten snarest muligt at søge revideret for nævnte lovbestemmelser, og når forslag hertil foreligger må der tages stilling til spørgsmålet om at samarbejde de 2 lovområder i en lov.

Ifølge loven af 1932 er landbrugsministeren bemyndiget til efter indstilling af de danske mejeriforeninges fællesorganisation at fastsætte bestemmelser angående lovens § 1, stk. 1.

Bestemmelsen i stk. 2 er foreslået af de danske mejeriforeningers fællesorganisation med tilslutning fra de samvirkende danske husmandsforeninger og de samvirkende danske landboforeninger. Danske konsummælkmejeriers fællesrepræsentation har ikke kunnet tiltræde at forhandling med fællesrepræsen-

tationen alene skal finde sted, når det drejer sig om konsummælkprodukter.

Hjemmelen til at fastlægge bestemmelser for graduering af mælken afregning til producenten efter kvaliteten må tillægges den største betydning som nødvendigt led i bestræbelserne for at opnå god og sund mælk. Spørgsmålet om kvalitetsafregning af konsummælk har været behandlet i et af De danske konsummælkmejeriers fællesrepræsentation nedsat udvalg. Også spørgsmålet om kvalitetsafregning af mælk til andre formål end til fremstilling af konsummælkprodukter er genstand for overvejelser og en udvidelse af den gældende kvalitetsafregning på grundlag af reduktionsprøven må påregnes.

Udgifter ved foranstaltninger der iværksættes i medfør af § 6 er det offentlige uvedkommende.

Til § 8.

En overgang til landsomfattende bestemmelser bør ske således, at der sikres de kommuner, der ikke i dag har vedtaget mælkekontrol, en passende frist til at etablere en sådan kontrol.